

Nasjonal smittevern-veileder Norges domstoler - fysiske rettsmøter

Innhold

Overordnet	1
Samordningsansvar	2
Ansvarsfordeling.....	2
Sjekkliste for godt smittevern	2
Smitteforebyggende tiltak.....	3
De tre grunnpilarene for å bremse smittespredning	4
1. Syke personer skal ikke være tilstede	4
Ved påvist smitte i domstolen.....	4
2. God hygiene.....	4
Godt renhold	5
3. Redusert kontakt mellom personer	5
Begrenset tilgjengelighet til domstolen	6
Ekspedisjon.....	6
Om flere saker avvikles på samme dag	6
Gangtraseer og fellesarealer	6
Antall personer i rettssal	6
Jordskifte – befaring og rettsmøter utenfor domstolen	6
Vitner, tolk, sakkyndig	7
Kommunikasjon under rettsmøtet.....	7
Domskonferansen	7
Kaffe, vann og mat.....	7
Risikoutsatte grupper	7

Overordnet

Veilederen er utarbeidet av Folkehelseinstituttet og Domstoladministrasjonen. Oppdraget ble gitt av HOD via Helsedirektoratet til Folkehelseinstituttet etter henvendelse fra Domstoladministrasjonen. Det vil alltid være en risiko for smitte og at det kan oppstå smittetilfeller i domstolene. Domstolene skal gjøre smitteforebyggende tiltak for å redusere risikoen til et minimum. Alle typer saker kan avvikles, så lenge smitteverntiltakene overholdes. Denne veilederen skal gi innsikt i og råd om hvordan domstolene kan organiseres samtidig som smittevern ivaretas forsvarlig.

Samordningsansvar

Domstoladministrasjonen har et overordnet ansvar i å samordne HMS-arbeidet (AML § 2-2) på virksomhetsnivå for å sikre fullt forsvarlig arbeidsmiljø for alle som utfører arbeid i domstolene. En samordning anses nødvendig for godt smittevern i domstolene, og er forankret i Hovedarbeidsmiljøutvalget (HAMU) for domstolene. På virksomhetsnivå gjelder samordning med Politidirektoratet, Riksadvokaten, Advokatforeningen, Røde Kors (vitnestøtteordningen).

Domstolene har et selvstendig samordningsansvar på lokalt nivå, eksempelvis byggets huseier, renholdsfirma, vokter- og sikkerhetsfirma, eventuelle service- og håndverkerfirma og andre som regelmessig utfører arbeid i domstolene. Lokal kontakt med meddommere, faste aktører innen politi- og påtalemyndighet, advokater, sakkyndige, tolketjenester anses svært viktig. Likeledes informasjon ut til øvrige.

Den nasjonale veilederen skal gjøres tilgjengelig for alle nevnte virksomheter. Håndtering av avvik er sentralt i samordningen, og må avtales.

Veilederen kan bli supplert med annet informasjonsmateriell. Dette for å sikre enhetlig kommunikasjon og trygghet for alle.

Ansvarsfordeling

Domstolleder er ansvarlig for å sikre at domstolens drift skjer i samsvar med gjeldende lover og regelverk. Domstolleder er samtidig ansvarlig for å sikre en forsvarlig drift som tar hensyn til smittevern, og plassere ansvar for ulike oppgaver i forbindelse med smittevernreglene.

Det oppfordres til at leder inviterer tillitsvalgte og verneombud for å gjennomgå veilederen og fordele ansvar og oppgaver. Domstolene må sørge for nødvendig opplæring og informasjon til ansatte samt brukere. Domstolene må ha lokalt tilpassede planer for smittevern etter råd gitt i denne veilederen.

Smittevernfaglig forsvarlig drift innebærer et godt samarbeid mellom alle aktører som har oppgaver i domstolene. *Alle medarbeidere* må være forberedt på å løse smittevernoppgaver det er behov for under korona-pandemien, også om disse faller utenfor den enkeltes normale arbeidsoppgaver.

Alle parter og aktører i domstolene bør utøve godt smittevern under covid-19-utbruddet. Det betyr at de tre hovedprinsippene for smittevern som beskrevet i denne veilederen, må overholdes både i og utenfor domstolene.

Lokale tilpasninger kan forekomme etter råd fra smittevernmyndighetene. Dette vil gjelde for områder som kan oppleve økt smittepress, forekomst av nysmitte/oppblomstring. Utover det, må domstolene gjennomgå egne risikovurderinger for å treffe nødvendige tiltak.

Sjekkliste for godt smittevern

- Overordnet ansvar for ledelsen i domstolene
 - Opplæring av ansatte ved at de gjøres kjent med innholdet i denne veilederen
 - Informasjon til brukere om nye rutiner
 - Lage plan for hygienetiltak og renhold
 - Opprette dialog med eventuelle ansatte og aktører som er i risikogruppe og som kan ha behov for tilrettelegging
- Syke personer skal ikke møte i domstolene
 - Ingen adgang til domstolen ved sykdom, selv ved milde symptomer.

- Forlat domstolen ved plutselig sykdom, og sørg for nødvendig varsling og forsvarlighet.
- God hygiene
 - Vask hendene ofte og grundig (bruk eventuelt hånddesinfeksjon).
 - Host og nys i papirlommetørkle eller i albukroken.
 - Lag en plan for rutinemessig renhold
 - Forsterk renholdet på utsatte områder/felles berøringsoverflater (dørhåndtak, gelendre, bordplater, armlener, vitneboks, tolkerom).
- Redusert kontakt mellom personer (parter og aktører)
 - Oppretthold 2 meters avstand, uavhengig av om man sitter ved siden av hverandre, ovenfor hverandre eller etter hverandre.
 - Lag en plan for riktig avstand i fellesarealer, særlig der det kan være trengsel
 - Planlegg for ulik oppmøtetid
 - Begrens antall tilstedeværende personer til kun nødvendige aktører og parter.
 - Antall saker pr dag må vurderes ut ifra antallet personer med fysisk oppmøte og domstolens mulighet til å overholde smitteverntiltakene, spesielt avstandskrav og renhold.

Smitteforebyggende tiltak

Det gjøres svært mange tiltak i alle deler av samfunnet som til sammen begrenser smittespredningen. Det er viktig å bruke tiltak som er tilpasset ulike situasjoner.

Formålet med rådene er å forhindre utbrudd av covid-19. De tre grunnpilarene for å bremse smittespredning er:

- 1. Syke personer skal ikke være fysisk til stede**
- 2. God hygiene**
- 3. Redusert kontakt mellom personer**

Det aller viktigste smitteverntiltaket er at syke personer holder seg hjemme.

Hostehygiene og å holde avstand er avgjørende for å begrense dråpesmitte, mens håndhygiene, og spesielt det å unngå å ta seg i ansiktet med urene hender, er viktig for å hindre indirekte kontaktsmitte. Økt fysisk avstand mellom mennesker reduserer muligheten for smitte, også før symptomer på sykdom oppstår.

Covid-19 smitter hovedsakelig via dråpe- og kontaktsmitte. Virusets spres ved hoste- og nysing – og ikke ved normal tale/snakking. Det er ikke evidens for at viruset smitter via luft. Det er derfor ikke grunnlag for å bruke munnbind hos friske personer. Likeledes er det ikke grunnlag for spesielle tiltak med hensyn til ventilasjon og utlufting. Ikke-medisinske munnbind/ansiktsmasker kan benyttes av personer som blir syke når det ikke er mulig å holde to meters avstand før de forlater lokalet og ved behov for offentlig transport/ taxi.

Det er ikke evidens for mat- eller vannbåren smitte.

Til tross for godt gjennomførte tiltak, kan likevel tilfeller av covid-19 og andre infeksjoner oppstå. Dersom smitteverntiltak som foreslått her er gjennomført, vil smittespredningen likevel bli begrenset. Tiltakene i teksten nedenfor er en beskrivelse av hvilke smitteverntiltak som må være på plass for å lykkes med å redusere smitterisiko til et minimum.

De tre grunnpilarene for å bremse smittespredning

1. Syke personer skal ikke være tilstede

Det er først og fremst personer med symptomer som er smittsomme, og smittsomheten er størst idet symptomene oppstår.

Symptomer på covid-19 kan være milde og vanskelige å skille fra andre luftveisinfeksjoner.

De hyppigst beskrevne symptomer på covid-19 er i starten halsvondt, forkjølelse og lett hoste, i tillegg til sykdomsfølelse, hodepine og muskelsmerter. Magesmerter kan også forekomme.

Om lag 8 av 10 voksne personer har kun milde symptomer. Hos noen personer med covid-19 kan symptomene utvikle seg videre i løpet av en uke med hoste, feber og kortpustethet, og noen svært få kan få et alvorlig forløp med behov for behandling i sykehus.

På bakgrunn av dette, er det viktig at personer med selv milde symptomer ikke møter fysisk i retten. Dersom det oppstår symptomer under gjennomføringen av en sak, må vedkommende snarest mulig forlate rettssalen og kan først komme tilbake etter å ha vært symptomfri i et døgn.

Ved bekreftet covid-19 gjelder egne anbefalinger om isolasjon og karantene for nærkontakter, se fhi.no. Kommunehelsetjenesten har ansvar for oppfølging rundt tilfeller med bekreftet covid-19 og for å beslutte nødvendige tiltak som for eksempel å definere hvem som er nærkontakter til den syke og derfor skal i karantene (smitteoppsporing), og om det er behov for informasjon til andre. Hvis det skulle bli behov for ytterligere tiltak er det kommunehelsetjenestens oppgave å gi pålegg om dette.

Personer som er i karantene og isolasjon skal ikke møte i lokalene.

Ved påvist smitte i domstolen

- Kommuneoverlegen har ansvaret for smittesporing og oppfølging av nærkontakter. Ikke domstolleder.
- Medarbeidere med påvist covid-19 varsler ledelsen.
- Ledelsen kontakter kommuneoverlegen, og følger deres råd (om ikke allerede kontaktet).
- Begrensning av smittespredning er førsteprioritet. De som har jobbet tett med den smittede skal varsles, slik at den enkelte kan ta sine forholdsregler inntil faglige råd fra kommuneoverlegen foreligger. Kontakt gjøres i samråd med den smittede.
- Husk personvernet og taushetsplikten.
- Ledelsen varsler DA.

2. God hygiene

God hånd- og hostehygiene reduserer smitte ved alle luftveisinfeksjoner, også smitte med covid-19.

Disse tiltakene reduserer smitte via gjenstander og hender samt smitte ved hoste. Hygienetiltak skal utføres hyppig av alle, uavhengig av kunnskap om egen og andres smittestatus.

Håndvask med lunkent vann og flytende såpe er en effektiv måte å forebygge smitte. Skitt, bakterier og virus løsner fra huden under vask og skylles bort med vannet.

Håndvask:

- Vask hender hyppig og grundig i minst 20 sekunder.
- Tørk hendene med engangs papirhåndklær.

Alternativer til håndvask:

- Viruset er følsomt for alkohol, og alkoholbasert desinfeksjon (håndsprit) er et alternativ hvis ikke håndvaskmuligheter er tilgjengelig.
- Hånddesinfeksjon plasseres på steder der det ikke er håndvaskmuligheter (for eksempel i garderobes, ved inngangspartier og ved kantiner).
- Alkoholbasert desinfeksjon er lite effektivt ved synlig skitne hender, da bør håndvask utføres.

Annet:

- Unngå å ta i ansiktet
- Host i albuekroken eller i et papir som kastes. Vask hender etterpå.

Godt renhold

Det nye koronaviruset fjernes enkelt ved manuell rengjøring med vann og vanlige rengjøringsmidler. Viruset kan overleve på flater fra timer til dager, avhengig av type overflate, temperatur, sollys og andre faktorer. Derfor er grundig og hyppig renhold viktig for å forebygge smitte.

Gå gjennom rutiner og lokale renholdsplaner, og lag tilpasninger (organisering, ansvar og ressursbehov).

Utsatte områder (se nedenfor) skal ha forsterket renhold. Det er ikke nødvendig å bruke ekstra beskyttelsesutstyr. Vask hender etter at rengjøring er utført, også hvis man har brukt hansker under rengjøringen.

Det er ikke nødvendig å bruke desinfeksjon rutinemessig. Hvis desinfeksjon likevel brukes, må synlig skitt først tørkes bort med klut eller tørkepapir, ellers virker ikke desinfeksjonsmiddelet. Aktuelle desinfeksjonsmidler er alkoholbasert desinfeksjon og klorin.

Forsterket renhold på utsatte områder:

- Toaletter og vaskeservanter må rengjøres minimum daglig. Tørk over flater som toalettsete og kran på servanten 2–4 ganger daglig.
- Engangs papirhåndklær og såpe skal være tilgjengelig, og man må sørge for at søppel tømmes regelmessig.
- Spisebord i kantine/ kjøkken vaskes med vann og såpe etter bruk.
- Dørhåndtak, trappegelendre, stoler, andre bordflater og andre gjenstander som ofte berøres rengjøres hyppig, minimum daglig.
- Kontaktflater som hyppig berøres skal rengjøres ofte (dørhåndtak, heisknapper, gelendre, bordplater, armlener, berøringspaneler og evt mikrofoner).
- Arbeidsplasser rengjøres daglig.
- Vitneboks skal rengjøres mellom hvert vitne.
- Tolkerommet skal rengjøres mellom hver tolk.
- Ved dokumenthåndtering, unngå å ta deg til ansiktet og vask hendene grundig etterpå.
- Eventuelt løst utstyr som deles må vaskes av etter bruk.
- Løse gulvtepper i rettssalen (ikke dørmatter i tilknytning til inngangen) bør fjernes for å lette rengjøring.

3. Redusert kontakt mellom personer

Kontaktreduserende tiltak for å hindre smittespredning er viktig i alle situasjoner og må opprettholdes i alle ledd i møter mellom aktører og parter. Erfaringsmessig er det lettest å glemme disse tiltakene i mer uformelle situasjoner, som i pauser, transport til og fra etc.

Begrenset tilgjengelighet til domstolen

- Domstolene skal (inntil videre) ha begrenset publikumsadgang, men ha tilgjengelighet via e-post eller telefon innenfor normal åpningstid.
- Dersom det er nødvendig med et begrenset publikum som følger rettssaker, skal disse sitte i eget rom med videooverføring og avstandskrav. Rommet må holdes under oppsyn.
- Media kan få adgang, men etter avtale. Unngå for mange.

Ekspedisjon

- Avstandskravet kan reduseres til 1 meter foran ekspedisjoner, hvor personer oppholder seg kun kort tid. Veiledning/hjelp av lengre varighet må skje med minst 2 meters avstand eller via telefon/videomøte.
- Pleksiglass kan vurderes der ekspedisjoner ikke har glassluke.
- Notarialforretning og mottak av post kan håndteres som normalt, forutsatt at man etterlever hygienetiltak beskrevet i denne veilederen.

Om flere saker avvikles på samme dag

- Koordiner ulike oppstarts- og pausetidspunkter internt i domstolen
- Formidle oppstart tydelig til aktørene
- Unngå for stor persontetthet i vente-/fellesarealene
- Planlegg for pausearealer som er allokert til den enkelte sak/sal for å unngå blanding av personer.

Gangtraseer og fellesarealer

- Trange fellesareal bør ikke brukes til opphold. Hvis dette ikke kan unngås, kan det settes frem stoler med tilstrekkelig avstand mellom hverandre for å sikre tilstrekkelig avstand.
- Personer kan passere hverandre og være kortvarig i samme område uten videre smitterisiko.
- Marker tydelig pausearealet, gjerne for hver sak. Oppslag om avstandskrav.
- Heiser bør forbeholdes personer med bevegelsesvansker, og ved varetransport.
- Eventuelt opprette merking på gulvet for å sikre avstand mellom personer i alle rom, garderober og andre områder hvor det kan oppstå trengsel.

Antall personer i rettsal

- Det skal tilstrebes å holde avstand på 2 meter. I små lokaler bør kun nødvendige aktører og parter være fysisk tilstede.
- Om avstandsregelen i rettsalen ikke kan overholdes:
 - o Avtal at aktører og parter deltar fra andre rom (i domstolen eller utenfor) via fjernmøte
 - o Bruk pleksiglass (**punktet vil utdypes**)
- Marker tydelige plassering av meddommere, aktører og parter med tape og/eller lapper.
- Ved flere rader med aktører, unngå at de plasseres rett bak hverandre
- Dersom domstolen ikke har lokaler som er tilstrekkelig store for enkelte saker, kan det leies eksterne lokaler. Se informasjon om dette på [intranett](#).

Jordskifte – befaring og rettsmøter utenfor domstolen

- Det er ikke begrensning på antall deltagere, men det anmodes om at kun nødvendige aktører og parter møter. Avstandskravet på 2 meter må overholdes.
- Dommer og ingeniører bør kjøre hver for seg til befaring og rettsmøter.
- Bruk av fjernmøter og skriftlig behandling der dette er mulig.

- Ved rettsmøter i andre lokaler (skoler, lokale samfunnshus, idrettshus, kommunale bygg m.fl.) gjelder avsnittet om god hygiene og godt renhold, og utleier ansvarliggjøres for å tilrettelegge for dette. Eventuelt kan det sørges for eget renhold av felles kontakt- og berøringsflater i rettsmøtet.
- Unngå at parter kommer for nær ved bruk av kart-pc eller berøring av utstyr. Bruk om nødvendig papirkart til utdeling.

Vitner, tolk, sakkyndig

- Vitner oppfordres til fjernmøter.
- Tolk oppfordres til bruk av fjerntolking. Dersom tolk er fysisk til stede skal det kun være en tolk av gangen i tolkerommet.
- Det skal kun sitte én sakkyndig pr bord og med nødvendig avstand, eventuelt benytt tilstøtende rom med fjernmøteteknologi.

Kommunikasjon under rettsmøtet

- Be aktører og parter om å kommunisere via sms, e-post eller andre digitale kanaler.
- Be advokater om å prosedere fra vitneboksen om avstandskravet ikke kan overholdes.
- Bevisførsel og dokumenter skal fortrinnsvis fremvises/overføres digitalt. Ha rene hender ved eventuell dokumenthåndtering.
- Minimer bruk av papirer. Ingen papirer eller gjenstander skal ligge igjen etter endt rettsdag.

Domskonferansen

- Avholdes i sal etter endt rettsmøte, eller annet egnet rom.

Kaffe, vann og mat

- Sørg for at alle etterlever god håndhygiene i forbindelse med håndtering av vann- og kaffemaskiner utenfor rettsal. Sett frem antibac.
- Covid-19 viruset smitter ikke direkte gjennom mat eller vann.
- Kantiner kan driftes etter vanlige rutiner for kjøkkenhygiene. Ha gode rutiner for håndhygiene. Se lenke
- https://www.mattilsynet.no/Utbrudd_av_koronavirus/Mat_og_drikkevann/kan_man_spre_koronasmitte_ved_profesjonell_matlaging.38073
- Spisepauser skal ikke avholdes i rettsaler men på anviste områder eller utenfor domstolen.
- Avstand mellom personer i kantiner og spiserom må overholdes.

Risikoutsatte grupper

Basert på informasjon om utbruddet så langt fra Kina, Italia, Storbritannia, USA og Norge, er det særlig eldre personer (over 65 år) som har høyere risiko for alvorlig sykdom med det nye koronaviruset, spesielt dersom de i tillegg har underliggende kronisk sykdom. I tillegg kan voksne personer, særlig de over 50 år, med kroniske sykdommer som hjerte-karsykdom (inkludert høyt blodtrykk) og diabetes ha noe høyere risiko for alvorlig forløp av covid-19. Ansatte som tilhører grupper med høyere risiko for alvorlig forløp av covid-19 bør vurderes individuelt i forhold til tilrettelagt arbeid. Ansatte dette er aktuelt for, må ha legeerklæring.

For oppdatert informasjon om personer som kan ha høyere risiko for covid-19, se Folkehelseinstituttets nettsider:

<https://www.fhi.no/nettpub/coronavirus/fakta/risikogrupper/?term=&h=1>

I en rettsal vil det ofte være mulig å tilrettelegge arbeidet.

Personer i risikoutsatt gruppe som ønsker å isolere seg hjemme pga smittefare har ikke automatisk rett til sykepenger, så lenge de selv ikke er syke, smittet eller pålagt karantene, ifølge NAV.

Meddommere som tilhører gruppen med høyere risiko for alvorlig forløp av covid-19 må varsle domstolen tidligst mulig. Omtrekk gjøres ved tilfeller der det er nødvendig å redusere risiko. Vanlige forfallsregler gjelder.

UTKAST